

herman de vries
7.2 - 6.4.1975

stedelijk museum amsterdam
prentenkabinet

rond de jaren 60 werd het idee weer aktueel om het subjectieve element uit te schakelen bij het maken van kunst. Vooral de kunstenaars van de nouvelle tendance en zero/nul waren hier voorstanders van. zij zetten zich bewust af tegen het toen gangbare abstract-expressionisme (een stroming waarin abstracte vormeigenschappen gepaard gaan met een emotionele verfbehandeling), en ze probeerden een visuele communicatie tussen toeschouwer en werk tot stand te brengen zonder dat de persoonlijkheid van de kunstenaar daarbij een rol speelde. daarom gaven ze de voorkeur aan monochrome werken opgebouwd uit geometrische elementen (stippen, lijnen, arceringen etc.) zonder een hiërarchische ordening binnen het vlak. het kunstwerk werd dus opgebouwd uit controleerbare bestanddelen maar verder is het afhankelijk van invloeden van buitenaf zoals de lichtwerking en daarin verschillen ze van de 'klassieke' constructivisten. ook de verworvenheden van wetenschap en techniek werden gebruikt omdat daarmee aangetoond kon worden dat het experimentele karakter van het werk belangrijker is dan de artistieke waarde.

herman de vries (geboren alkmaar 1931) behoorde nooit officieel tot één van beide groepen; wèl exposeerde hij met hen omdat ook hij probeerde het persoonlijke, en dus beperkte standpunt van de kunstenaar uit te schakelen, en zo een algemene geldigheid te verkrijgen met een onbeperkte vrijheid voor de toeschouwer die dan tot eigen actieve creativiteit kan komen. om dit te bereiken maakte hij gebruik van het geprogrammeerde toeval, de 'random-objectivation'.

de vries' uitgangspunt is dat wij kans als element in onze cultuur moeten accepteren omdat we door tijdgebrek gedwongen een door het toeval bepaalde selectie maken om tot een positie-bepaling in de wereld te komen. deze positie-bepaling is nooit wèrkelijk verantwoord. in zijn beeldvorming maakt hij gebruik van het toeval omdat dat vrije kansen laat aan de toeschouwer, maar dat geeft ook niet een absolute vrijheid omdat het concept van het werk al een persoonlijke keuze inhoudt. het toeval kan op het beeld ingrijpen door middel van een programmering, die niet afhankelijk is van de kunstenaar. hij maakt hiervoor gebruik van tabellen uit fisher and yates 'statistical tables'. hij geeft namelijk aan alle cijfers van deze tabellen een bepaalde waarde, b.v. een punt, een spatie. iedere keer wanneer een bepaald cijfer voorkomt zet hij dan een punt, terwijl hij voor de andere getallen een plaats openlaat; of hij zet bepaalde cijfers uit op de x- en y-as, welke hij dan weer door een lijn verbindt, zodat er een toevallige vlakverdeling ontstaat. deze manier van werken noemt hij sinds 1962 'random-objectivation':
random = toeval en objectivation = het openlaten van een zo groot mogelijke vrijheid voor de toeschouwer.

(in deze manier van werken is behalve de overeenkomst met de reeds eerder genoemde kunstenaars van de nouvelle tendance en nul een verwantschap te ontdekken met de zwitser richard lohse, die op een systematische manier kleurvlakken wetmatig en zonder hiërarchie binnen het vlak schikt. het systeem dat hij gebruikt, bepaalt hij van te voren en het berust meestal op een wiskundige handeling als vergroten, verkleinen etc.)

de vries elimineert de subjectieve beslissingen zoveel mogelijk omdat hij de werkelijkheid zo objectief mogelijk wil overbrengen. behalve op objecten, tekeningen en teksten past hij deze methode ook toe in de meer recente fotoseries waarin hij probeert de kans en veranderingsaspecten in onze dagelijkse omgeving (leven) weer te geven. hij fotografeert b.v. iedere zoveel seconden het beeld dat hij voor zich ziet, dus kans en veranderings-situaties in een kans en veranderingsstructuur, zoals hij zelf zegt. (mb)